په پیغمبرانو ایمان

معنی،
دلایل
او غوښتنې یې

Download from:aghalibrary.com

حکمتیار

پر پیغمبرانو ایمان

معنی،

دلائل

او غوښتنې يې

حکمتیار

Download from:aghalibrary.com

فهرست

عنوان	صفحه
د ناشر مقدمه	أ
په پیغمبرانو ایمان	۱
په پیغمبرانو د ایمان معنی	۱
په پیغمبرانو د ایمان غوښتني	۳۵
توقیر او تعظیم:	۳۵
ژوره مینه:	۳۸
کامل اطاعت:	۴۰
د استهداء لپاره پیغمبر ته رجوع:	۴۲
حکمیت:	۴۵
هدف او تګلاره د پیغمبر په متابعت کي ټاکل:	۴۶

Download from:aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحيم

د ناشر مقدمه

د الله تعالی د پېرزوینو ممنون یو چي موږ ته ئې د یوه بل ښکلي او په زړه پوري کتاب د خپرولو توفیق راکړ، دا کتاب د هغو درسونو د لړۍ یوه برخه ده چي ورور حکمتیار د اردوی سپاهیان رضاکار اسلام په تربیتي غونډو کي رضاکارانو ته درلودل او په ۱۳۶۹هـ ش کال کي د کتاب په بڼه کي ترتیب او چاپ شوی، بیا د ځینو عربو ورونو په غوښتنه، په عربي ترجمه او په کافي شمېر کي خپور شوی، دا کتاب په پیغمبرانو د ایمان معنی، غوښتني او هغه دلایل وړاندي کوي چي انسان ولي پیغمبرانو ته اړ دئ، د دې درسونو دا لړۍ د لاندي پنځو کتابونو په بڼه کي خپره شوې:

۱. په الله تعالی ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

۲. په آخرت ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

۳. په پیغمبرانو ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

۴. په کتابونو ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

۵. په ملائکو او قضا او قدر ایمان، معنی، دلایل او غوښتني ئې.

د دغو اساسي مسایلو اهمیت ته په پام سره مو دا غوره وګڼله چي یو ځل بیا ئې خپل خدای پال او په دین مین ولس ته وړاندي کړو، هغو

باایمانو ځوانانو ته چي د غربي استعمار د فکري یرغل په ضد ئې د مبارزې سنګر تود ساتلی او غواړي د ایمان په حقیقت پوه شي، نورو ته ئې وښیي، خپل فردي او اجتماعي ژوند د ایمان په رڼا کي او د خپل رب د لارښوونو مطابق تنظیم کړي، او په آزاد او خپلواک افغانستان کي د اسلام پرتمین بیرغ رپانده وګوري، د دې کتابونو د ژوري او دقیقي مطالعې بلنه ورکوو، دعاء کوو چي الله تعالی موږ په دنیا او آخرت کي د هغو توریالیو مبارزینو په صف کي محسوب کړي چي له الله تعالی پرته بل چا ته سر نه ټیټوي، له بل چا طمعه او وېره نه لري، د خپل رب رضا لټوي او دې سپېڅلي هدف ته د رسېدو په لار کي هري قربانۍ ته چمتو دي.

اللهم اهدنا الصراط المستقیم

بسم الله الرحمن الرحيم

پر پیغمبرانو ایمان

دا موضوع به تر دې درېو عنوانونو لاندي څېړو:

- پر پیغمبرانو د ایمان معنی.
- د پیغمبر بعثت او لېږني ته د انسان ضرورت.
- او په پیغمبرانو د ایمان غوښتني.

په پیغمبرانو د ایمان معنی

پ پیغمبرانو باندي د ایمان معنی دا ده چي الله جل شأنه د زمانې په بېلابېلو پړاوونو کي د انسانانو د لارښووني او هدایت لپاره، د دوی له منځ نه ترټولو غوره او صالح شخصیتونه غوره کړي، هغوی ته ئې وحي کړې او له خپل پېغام سره ئې خلکو ته لېږلي، چي هغوی د الله تعالی لوري ته دعوت او هدایت کړي، هغوی ته خپل ځان، جهان او خپل رب وروپېژني او د غوره او سوکاله ژوندون لاري او طریقې وروښيي.

الله جل شأنه پیغمبران د خلکو له منځه انتخاب کړي او دوی تر ټولو غوره او صالح انسانان او د لوړ معنوي او اخلاقي شخصیت خاوندان دي. د خلکو له منځه د دوی د انتخاب معنی دا ده چي پیغمبران د آدم علیه

السلام له اولادې څخه دي، په دې موضوع د دې لپاره ترکيز کوم چي متأسفانه ځينو د جهالت او ناپوهۍ په وجه او ځينو په محبت او درناوي کي د غلو او افراط په وجه دا هڅه کړې چي ثابته کړي پيغمبران د نورو انسانانو په څېر نه دي، ځينو خپل پيغمبران هغه مقام ته رسولي او داسي څه ئې هغوی ته منسوب کړي چي يوازي له الله تعالی سره ښايي، نسيحيانو د عيسی عليه السلام په اړه وويل چي هغه له نوره پيدا شوی، هغه د خدای زوی دئ، له خدايه رابېل شوی، خدای د مسيح په بڼه کي زمکي ته راغلی، يهودانو د عزير عليه السلام په هکله وويل چي هغه د خدای زوی دئ، په مسلمانانو کي هم داسي جاهل کسان راپيدا شول چي د پيغمبر عليه السلام په اړه ئې د مسيحيانو او يهودانو په څېر له غلو او مبالغې ډکي خبري وکړې، چا وويل هغه له نوره پيدا شوی، چا وويل هغه په غيب پوهېدو، دا په داسي حال کي چي قرآن په صريح او څرگندو الفاظو او په مکرره توگه وايي چي پيغمبران عليهم السلام د آدم عليه السلام د اولاد له منځه د انسانانو د لارښووني او هدايت لپاره غوره شوي، توپير ئې له نورو انسانانو څخه يوازي په دې کي دئ چي د الله تعالی له لوري وحي ورته شوې. قرآن موږ ته وايي چي انسان له خاوري پيدا شوی، خو د همدغه له خاوري پيدا شوي انسان په وړاندي هغه ملائکي په سجدې کولو مکلفي شوې چي له نوره پيدا شوې، دا د کوم شي کمال نه دئ چي له نوره پيدا شوی وي، او پر هغه څه تفوق او امتياز ولري چي الله تعالی له بل څه پيدا کړی، د خاوري او د نور هم بنسټ يو دئ او هم ئې خالق يو، د هر

مخلوق امتیاز او پر بل تفوق او لوړوالی په هغه کار کي دئ چي ترسره کوي ئې نه په ذات او د پیدایښت په ماده کي، قرآن دې مطلب ته په څرکنده توګه اشاره کوي چي که د زمکي په سر ملائکي په ډاډ او اطمئنان سره اوسېدلی او دوی ته پیغمبران لېږل کېدی نو د دوی له ډلي څخه به وو، فرشتو ته به فرشتې د پیغمبرانو په توګه لېږل کېدې، خو د زمکي په سر انسانان اوسېږي، نو ځکه الله تعالی دوی ته د دوی له منځه یو انسان د پیغمبر په توګه لېږي، او قرآن وايي: که الله تعالی غوښتی چي کومه فرشته انسانانو ته د خپل استازي او پیغمبر په توګه ولېږي نو هغه به ئې د یوه انسان په بڼه کي لېږله، دا ځکه چي انسان یوازي د انسان په ژبه پوهېدی شي او یوازي انسان د ده لپاره بېلګه او قدوه کېدی شي.

د قرآن له ویناوو معلومېږي چې له ټولو پیغمبرانو علیهم السلام سره همدا معامله شوې، چا چې تر ټولو زیات د دوی مخالفت ته ملا تړلې، هغه دین پلورونکي ټګمار مذهبي مشران وو چي تر ټولو مخکي ئې باید په هغوی ایمان راوړی وی، خو دوی له دین نه دکان جوړ کړی وو او له مذهب نه دام!! پیغمبرانو حقیقي دین ته بللي، له الله تعالی وېري ته، حق او عدالت ته، له حرامو ځان ساتلو ته، صداقت او رښتیا ته او دا هغه څه وو چي دوی ئې منلو ته تیار نه وو، دوی د هر نوي پیغمبر مقابله په دې سره کوله چي خلکو ته به ئې ویل: په ده کي هغه ځانګړتیاوي نشته چي په مخکنیو پیغمبرانو کي وې، عوامو له دوی نه د مخکنیو پیغمبرانو په اړه هغه څه اورېدلي وو او هغه څه ئې هغوی ته منسوب کړي او په هغو الفاظو

ئې ستايلي وو چې يوازي له الله تعالى سره ښايي، دوی پيغمبران د خدايی او الوهيت مقام ته رسولي، عوام د دوی د غلطو تبليغاتو تر اغېز لاندي له پيغمبرانو نه د هغه څه انتظار کاوو چې په وس کي ئې نه وو، قرآن دا حالت څومره ښکلی او دقيق انځوروي، هلته چې فرمايي:

#& ÇÌÈ %æqç/ ÇÚ öF[$`Ï $Z9 •ãƒ ÿ? 4®m 7 9 šÆ Ïsbè 9 (qã%r

$g=»=Å •»gF[$ •Éƒ ÿçù 5=Zãr @ŠÏÛ `Ï p¥_ š• 9 bqã?

’Îû #& $ÿ¡ Ï $Zǒã Mðã– $J. ä$J¡ 9$Ý Éó è#& ÇÌÈ #ž•Éƒ ÿ?

#& $ãz ã `Ï Mǒ 7 9 bqã/ #& ÇÌÈ ¸x‹Î% þ 6 Í»=J9$r « $/

$Y7F Ï $Zǒã AÍ\ê 4®m 7 Ï‹ä šÆ Ïsbè`9r ä$J¡ 9$ ’Î 4'ö?

ì ZB $Br ÇÌÈ ZwqßS#Ž³ 0 wÎ) MZä @d ’În b$s ö$ @è ¼çãè)R

#Ž³ 0 ª!$]è/ #(þq9$% b& wÎ) #“ ‰ß9$ ãèä!` Œ) (þqãZBsãb& ¨ $Z9$

ÇÌÈ ZwqßS   الاسراء: ۹۰-۹۴

او وئي ويل: تر هغه به هيڅکله دربانديباور ونه کړو چي له زمکي يوه چينه راته جاري نه کړې، يا د کجورو او انگورو داسي باغ دي وي چي هري خوا ته ويالې په کي وبهوې او يا لکه څنگه چي گمان کوې د آسمان يوه

ټوټه پر موږ راپرې باسې، يا خداى او فرشتې مخامخ راولې، يا د سرو سپينو زرو کور ولر ې، يا آسمان ته لوړ ولاړ شې او پورته تګ دي هم تر هغه نه منو چي داسي کتاب درسره راوړې چي موږ ئې ولولو، ورته ووايه: پاکي زما رب لره ده ، آيا زه له يوه داسـ ي انسان نه پرته بل څه يم چي د پيغمبر په توګه لېږل شوى؟ او خلکو ته د هدايت له راتلو وروسته يوازي دې خبرېدوى له ايمان راو ړو منع کړل چي ويل ئې: آيا خداى يو انسان د پيغمبر په توګه رالېږلى؟!!

ګورئ چې (خلک) دغي خبري له ايمان راوړلو منع کړي چي پيغمبر ئې د نورو انسانانو په څېر يو انسان موندلى، داسي چي حيرتناک او خارق العاده کارونه نشي کولى، د ده په خوا کي نه څوک خداى په څرګنده ګوري او نه د فرشتو لښکري، آسمان ته نشي ختلى، له زمکي چينې نشي راخوټولى، سره او سپين زر ئې په لاس کي نشته، د باغونو او بنګلو خاوند نه دئ!!

د يهودانو مذهبي مشرانو د خپلو پيغمبرانو په اړه خلکو ته همدا ويلي وو چي دوى دغه ټول کارونه کولى شو، نو ځکه ئې د عيسى عليه السلام په څېر په هغه پيغمبر هم ايمان رانه ووړ چي معجزې ئې تر ټولو پيغمبرانو زياتي وې!!

پيغمبر يوازي د الله تعالى د پيغام حامل نه دئ، دنده ئې په دې کي نه راخلاصه کېږي چي الهي پيغام په امانت او صداقت سره او په بشپړه توګه خلکو ته ورسوي، بلکي هغه د انسانانو لپاره قدوه، اسوه او بېلګه دئ، هغه

دا الهي پيغام هم په خپلي ژبي سره خلكو ته بيانوي او هم ئې په خپل عملي ژوند كي دوی ته انځوروي، موږ د پيغمبر په شخصيت او عملي ژوند كي هغه څه گورو چي الله تعالى ئې د هر انسان په ژوند كي ليدل غواړي، كه څوک غواړي په دې پوه شي چي خپل رب ئې څه ترې غوښتي، د ده لپاره څنگه ژوند، څنگه وينا، كومه عقيده، كوم عمل او څنگه اخلاق غوره گڼي، نو ځواب ئې دا دئ چي د پيغمبر په څېر ژوند، وينا، عقيده، عمل او اخلاق. پيغمبر په حقيقت كي د الهي پيغام عملي تجسم دئ، الله تعالى چي انسانانو ته د كامل او غوره انسان د جوړېدو لپاره كومي لارښووني رالېږلي هغه د پيغمبر په شخصيت كي څرگندي شوې، كامل انسان هغه دئ چي د پيغمبر په څېر وي، الله تعالى هغه بنده او د ده قول او عمل خوښوي چي قول او عمل ئې د پيغمبر په څېر وي، پيغمبر د انساني ټولني د معنوي او اخلاقي كمال او ارتقاء لپاره د پای او انتهاء هغه نقطه ده چي تر ټولو د لوړ شخصيت خاوندان، باهمته او اولوالعزمه انسانان وررسېدی شي او هيڅ انسان ترې لوړ نشي تېرېدی، كه وغواړو دا مطلب د يوه گراف په ذريعه تشريح كړو؛ نو د گراف په بې انتهاء پای كي الله جل شانه دئ، مسلمان په دې گمارل شوی چي په همدې لوري به درومي، الله تعالى ته به د نږدې كېدو هڅه كوي، په الهي اخلاقو به ځان سنگاروي، په دې لارښووني به عمل كوي چي (تخلقوا بخلق الله: په الهي اخلاقو ځان سمبال كړئ، الهي اخلاق ځان ته غوره كړئ)، الهي اخلاق په حقيقت كي د بې انتهاء معنوي كمال او ارتقاء هغه لوړه څوكه ده چي هغې ته رسېدل د انسان له وسه

وتلې ده، هغي څوکي ته نږدې کېدا ممکنه ده خو رسېدا محال. پيغمبران عليهم السلام دې لوړي څوکي ته د رسېدلو په لار کي هغه ځای ته رسېږی چي د انسان لپاره وروستی او آخري معراج دئ، په يوه بې انتهاء او پای نه منونکي مسير کي وروستی تم ځای او د توقف آخري پړاو، هيڅ انسان ته تر دې نقطې آخوا تېرېدا ممکنه نه ده. د پيغمبرانو عليهم السلام شخصيت د انساني لوړو اخلاقو، د ده اوچتو معنوي ځانګړتياوو او د غوره صفاتو او خصوصياتو لپاره وروستی معراج او د ګراف آخري لوړه څوکه ده. هغوی په هر څه کي د نورو لپاره بېلګه، اسوه او قدوه دي، الله جل شأنه له ګناه، خطأ او اشتباهاتو خوندي او مصئون ساتلي، له فکري، اخلاقي او عملي پلوه له ګناه او خطأ معصوم دي، د ګناه عصمت په دې معنی چي که کله د انساني طبيعت په مقتضاء له دوی نه کومه وړه اشتباه هم وشي، الله جل شأنه يي ډېر ژر متوجه کوي، د اشتباه مخنيوی او جبران کوي او تکرار ته ئې نه پرېږدي. په دې معنی هغوی معصوم دي او الله جل شانه له ګناه مصئون ساتلي، الله تعالی د خپل رسالت او پيغام لپاره داسي شخصيتونه غوره کوي چي دا دنده په بشپړ امانت او صداقت سره خلکو ته ورسوي، د يوه پيغمبر په ځای بل پيغمبر هغه مهال لېږلی چي د مخکني پيغمبر د دعوت ټولي نښې، اغېز او اثر زايل او له منځه تللی، هر پيغمبر چي راغلی، خلک په دې مکلف شوي چي په همدې نوي پيغمبر به ايمان راوړي، مخکنی پيغمبر او امت ئې هم په دې مکلف شوي چي په هغه ايمان راوړي او ملګرتيا ئې وکړي، لکه چي قرآن فرمايي:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] آل عمران: ۸۱

او کله چې الله مو د پېغمبرانو ژمنه واخیسته چې دا دئ تاسو ته مې کتاب او حکمت درکړ، نو که بیا تاسو ته داسې کوم پېغمبر راغی چې تاسو ته د درکړی شوي کتاب تصدیقوونکی وي نو حتماً به ایمان پرې راوړئ او مرسته به ئې کوئ، وئې فرمایل: آیا په دې اقرار کوئ او پر دې باندې زما دا پېټی (پر اوږو) اخلئ؟ وئې ویل: اقرار کوو، وئې فرمایل: نو شاهد اوسئ چې زه هم له شاهدانو څخه یم.

یعنې له پېغمبرانو نه الله تعالی دا ژمنه اخیستې ده چې یو به د بل ملاتړ او مرسته کوي، په دې ژمنې کې د دوی امتیان هم شامل دي، دوی به هم د خپلو پېغمبرانو پر پله ګام ږدي او د هر مؤمن او د کتاب تصدیقوونکي ملګرتیا او ملاتړ به کوي. څوک چې دا کار ونکړي په حقیقت کې ئې له الله سره کړې ژمنه ماته کړې او د پېغمبرانو له لارې منحرف شوی، دا ځکه چې له انبیاوو نه دا عهد او پیمان اخیستل شوی چې که له دوی وروسته داسې بل پیغمبر راځي چې د دوی د دعوت مصدق وي، نو هرومرو به پر هغه ایمان راوړي او د هغه تأیید او ملګرتیا به کوي او د

دوی امتونه او پلویان هم مکلف شوي چي په همغه نوي دعوت او نوي پیغمبر به ایمان راوړي.

پر هر پیغمبر له حالاتو سره سم او د شرائطو له غوښتنو سره سم کتاب، صحیفه او احکام نازل شوي، چا ته کتاب ورکړی شوی، چاته صحیفې او څوک په دې مکلف شوی چي د خپل دور او یا له ده نه مخکي پیغمبر دعوت وچلوي، هغه تجدید کړي او د هغه طرف ته بلنه ورکړي.

د پیغمبرانو شمېر ډېر دئ، د آدم علیه السلام له پیدایښته سره سم د دوی د لېږلو سلسله پېل شوې او دا لړی پر محمد علیه السلام پای ته رسېدلې، له ده وروسته بل پیغمبر نه مبعوث کېږی، تر قیامته پوري ټول خلک پدې مکلف دي چي د محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت ایمان راوړي او هغه دین ومني چي ده راوړی، دا ځکه چي الله تعالی دی په داسي وخت کي په پیغمبری مبعوث کړ چي پیغام او رسالت ئې تر قیامته له هر راز تحریف خوندي پاته کېدی شي، د ده په لاس د لېږل شوي قرآن د خوندي او محفوظ پاته کېدو انتظام شوی، دا دئ ګورئ چي د قرآن له راتلو څوارلس پېړی تېري شوې خو په یوه حرف او حتی زور او زېر کي ئې تغییر رانه غی، دا کار تر دې د مخه ممکن نه وو، د نورو پیغمبرانو علیهم السلام په لاس لېږل شوي کتابونه له منځه ولاړل، له هر یوه نه یوه وړه برخه حتی د څو جملو په اندازه هم نه ده پاتې شوې، د همدې لپاره تر محمد علیه السلام وروسته د بل پیغمبر د لېږلو ضرورت منتفي شوی، د قرآن په شته والي کي نه د بل کتاب د لېږلو ضرورت شته او نه د

بل پيغمبر.

د پيغمبرانو عليهم السلام يو خصوصيت دا دئ چي هر يو ئې د مخکني پيغمبر او د هغه د دعوت تصديق کوي او د راتلونکي پيغمبر زېرى او بشارت ورکوي، دا د تېر قيادت تأييد او د راتلونکي مشرتابه زېرى ورکول، هغه څه دي چي له نورو زعامتونو نه د دوى توپير په ګوته کوي، هغه څه چي د نړۍ د سياسي زعامتونو له کړنلاري سره ژور توپير لري، د نورو سياسي زعامتونو خصوصيت دا وي چي تر ځان مخکي قيادتونه محکوموي، د دوى په ضد تبليغات کوي، د ناخوالو عامل ئې ګڼي، د روان بد حالت او ستونزو مسئوليت د دوى په غاړه اچوي، خلکو ته وايي: موږ ته يو ويجاړ نظام، ناکامه اداره، اقتصادي ستونزي، امنيتي مشکلات او اجتماعي کړاوونه په ميراث پاته دي، غواړي په دې کار سره له يوې خوا له مخکني قيادت نه د خلکو پام ځان ته راواړوي او له بله پلوه خپله ناکامي توجيه کړي، د دوى بل بد خصلت دا دئ چي په خپلي خوا کي د نوى قيادت راولاړېدو او وده نه خوښوي، هر هغه څوک ټکوي چي د دوى اقتدار او زعامت ګواښي، او د دې امکان او استعداد په کي ګوري چي د دوى ځاى به ونيسي او په راتلونکي کي به د ولس قيادت ترلاسه کړي، نه پرېږدي د دوى په څنګ کي بل شخصيت وده وکړي، لکه په غرب کي چي همدې ذهنيت د داسي مشهور متل حيثيت غوره کړى چي وايي: لوى قيادتونه ستري وني ته ورته وي چي ترې لاندي بل بوټى شين کېدى نشي، په دې متل کي د غربي سياسي او اجتماعي قيادتونه او د دوى دا خصلت په ډېره

دقیقه توګه انځور شوی، هلته لوی لوی شخصیتونه داسي وي لکه ګڼي او ستري وني چي تر سیوري لاندي ئې بل بوټی او ونه نشي شنه کېدی، همدا د هغوی خصوصیت دئ، که خروشف راځي باید سټالین محکوم کړي او حتی مجسمه ئې باید محاکمه کړي، که ګورباچوف راځي باید بریژنیف او تر ځان مخکي ټول نور زعامتونه په دې متهم کړي چي شوروي اتحاد ئې په یوې ناکامي جګړي کي ښکېل کړ او دا ټولي ستونزي او کړاوونه ئې ده ته په میراث پرېښودل، باید ماوتسه تونګ د هغه چا په لاس محاکمه شي چي د ده د اقتدار په وخت کي ئې د لاربښود په سترګه ورته کتل او د ده افکارو ته د خپل اخلاص ثرګندولو لپاره به ئې د ده کتابونه په جیب کي ګرځول، همداسي چي هر چا اقتدار له لاسه ورکړی، که څه هم د اقتدار په شپو ورځو کي خلکو د لمانځني ترپولي د دوی توصیف او ستاینه کړې، د مریي په شان ئې د دوی اطاعت کړی، خو چي د اقتدار له کرسۍ کوز شوی نو خپلو نږدې ملګرو او پلویانو په کلکه محکوم کړی، بیا ئې مجسمې هم محاکمه شوې او رانسکوري شوې، هو! دا د یوې غیردیني ټولني د زعامت او مشرتابه ځانګړتیا ده چي د اقتدار په وخت کي هیچا ته د دې موقع او مجال نه ورکوي چي وده وکړي او بل شخصیت د دوی تر څنګ تبارز وکړي، حال دا چي د پیغمبرانو په اړه قرآن فرمایي: هغوی د تېرو پیغمبرانو د دعوت تصدیق کوي او د راتلونکو پیغمبرانو د راتلو زېری ورکوي، ځان او خپل پلویان په دې مکلف ګڼي چي په ر اتلونکي پیغمبر به ایمان راوړي او د هغوی ملګرتیا او تأیید به کوي، لکه چي قرآن فرمایي:

/3ø) « $AqîS' 'î) @/ä ÂŽó) ûÍ6»ƒ NƒóB BøS$Ó¤ŠÏä A$% Ô)r

.`Ë 'ÎÛƒ 5AqîS•Î #ŽÅ6ßr þ1'öG9$ `Ë £' ‰ƒ ûü/ $J) $þÏâÁB

ûüÎB Ös Å # ‹ »d (q9$% ÏM»Y Éi2/ Nèd ä! ` $Hù ß©q & ÿçµê$ " Ï‰è/

ÇÏÈ الصف:٦

او هغه وخت راپه یاد کړئ چي عیسی د مریمې زوی بني اسرائیلو ته وویل: یقیناً چي زه د الله له لوري تاسو ته استازی او پیغمبر یم، د تورات تصدیقوونکی او د هغه نبي (د راتلو) زیری ورکوونکی چي له ما وروسته به راځي، نوم ئې احمد دئ، خو کله چي له څرګندو نښو سره ورته راغی وئې ویل: دا خو څرګند سحر دئ.

ګورئ چي عیسی علیه السلام مخکنی پیغمبر، د هغه دعوت او د ده په لاس راغلی کتاب تصدیقوي او د راتلونکي پیغمبر په اړه خلکو ته زیری ورکوي، ذهناً ئې د ده ملګرتیا ته تیاروي او راتلو ته ئې لار آواروي.

قرآن عظیم الشأن موږ ته لارښوونه کوي چي پیغمبران علیهم السلام د دې لپاره رالیږل شوي چي انسان د فلاح او سعادت لاري په موندلو کي د دوی لارښوونو ته اړ او محتاج دی، دا ځکه چي تاسو د دې عالم هر څه داسي ګورئ چي په فطري او طبیعي توګه وحي ورته شوې، د ژوند تګلاره ورښودل شوې، د کوم مقصد لپاره چي پیدا شوی او کوم کار چي ورسپارل شوی، د سر ته رسولو فهم، شعور او اراده ئې ورکړی شوې،

پوهېږي چي څه وکړي او څه ونه کړي، څه وخوري او څه ونه خوري، خو انسان چي د کوم ستر مقصد لپاره پیدا شوی، د هغه د سرته رسولو لپاره پر فطري لارښووني برسېره مزید هدایت او لارښووني ته ضرورت لري، که تاسو انسان له حیواناتو سره مقایسه کړئ نو انسان به تر هر څه زیات لارښووني، پالني او ساتني ته اړ او محتاج ومومئ، اکثر حیوانات به داسي وګورئ چي له پیدایښت سره سم، او دنیا ته له راتلو لنډه موده وروسته له مور او پلار نه مستغني او بې نیازه شي، لنډه موده وروسته خوراک کولی شي، که په وچه کي پیدا شي نو په خپلو پښو تلی شي، که په بحر کي پیدا شي نو لامبو وهلی شي، د مور او پلار له وینا پرته همغه څه خوري چي ګټه وررسوي او د هغه څه له خوراکه ډډه کوي چي تاوان ورته لري، خو د انسان ماشوم تر اوږدې مودې شدیداً د مور او پلار پالني ته اړ او محتاج وي، د اور او د اوبو فرق نشي کولی.

څومره چي انسان د پلار او مور لارښووني، پالني او روزني ته اړ دئ همدومره د پیغمبرانو لارښووني ته اړ دئ، هغه د پیغمبر له لارښووني پرته نه خپل ځان پېژندلی شي، نه دا پراخ عالم او کائنات، او نه د الله تعالی په لوري خپله لار، نه په دقیقه توګه د حق او د باطل ترمنځ تفکیک کولی شي، نه د عدل او ظلم ترمنځ توپیر، او نه مفید او مضر او حلال او حرام سره بېلولی شي، دا سمه ده چي انسان ته عقل او شعور ورکړی شوی چي د دې په مرسته کولی شي څه ناڅه ښه او بد سره بېل کړي، او له دې اړخه ترنورو ژوو مخکي دئ، خو یوازي د عقل او شعور په مرسته،

ځان او ټول عالم پېژندل او بیا د یوه جامع او کلي معرفت په رڼا کي خپله تګلاره ټاکل ورته ممکن نه دي، انسان د عقل او شعور په څنګ کي دې ته ضرورت لري چي د لارښووني او هدایت لپاره ئې پیغمبران ولېږل شي، د همدې لپاره الله تعالی د زمانې په هر پړاو کي د خلکو د لارښووني او هدایت لپاره پیغمبران لېږلي.

قرآن عظیم الشأن په دې ارتباط فرمایي:

$YĞ»ƒ#ä Nã3øæ ¨qè/ Nà6 ZB ϖqΊS' Nà6‹Ï $ZÙ™öÅ $J.

N9 $B Nä3ßkẽãr pJò6 ïtø:$r | =»GÅ3ø9$ Nà6 ß3ßkẽãr Nà6 Šj.“ãr

البقره: ۱۵۱ ÇÊÎÈ bqßJ=è? (qçRä3?

همداسي لکه چي په تاسو کي مو ستاسو له منځه داسي پیغمبر درولېږو چي زما آیتونه درباندي لولي، ستاسو روزنه کوي، علم او حکمت درښیي او هغه څه درښیي چي نه پرې پوهېدئ.

یعني پیغمبران د دې لپاره لېږل شوي چي د الله جل شأنه آیتونه خلکو ته واوروي، له شرک، فساد او بدکارۍ ئې وژغوري، د دوی ټولنه له مفاسدو او مظالمو تزکیه او پاکه کړي، د هغوی عقاید تزکیه کړي، هغوی ته کتاب وروښیي، د دې کتاب د پلي کولو او تطبیق طریقه ورزده کړي، دلته له کتاب نه مراد هغه احکام دي چي الله جل شانه په خپل کتاب کي نازل کړي او له حکمت نه مراد د دې احکامو د تطبیق لاري، چاري او

طريقې دي. يعني پيغمبران عليهم السلام هم خلکو ته الهي احکام او د دين او دنيا اړوند ضوابط او قواعد ښيي، هم د دوی د ژوند اهداف او مقاصد ورښيي او هم دغو اهدافو ته د رسېدلو طريقې ورښيي، هم خلکو ته کتاب ښيي او هم د دې کتاب د تطبيق او عملي کولو چاري ورښيي او ټول هغه څه ورښيي چې په خپله پرې پوهېدی نشول.

گورئ چې په دې مبارک آيت کې موږ ته لارښوونه شوې چې پيغمبران عليهم السلام موږ ته هغه څه هم راښيي چې پرې پوهيدی نشو، او هغه څه درزده کړي چې نه برې : bq3-è ? {qqã ? N9 $B Nã3ïèã)
پوهېدئ، تاسو په هغه د پوهېدو توان نه درلود، درته ممکنه نه وه چې پرې وپوهېږئ.

Nĝ Åg R& ôB zvq ß' bÍŽi] è/ ó) ûüZBs3 $' ?ã ª! $£B ô)9

pJò6 ï ø$r = »GÅ $ ag3ïèã r bÍŽ å2 "ãr ¾ ïG »/ #ä bÍŽ æ {qè/

ÇÎÍÈ AûîB @» = Ê 'Å9 @% `B {q%. bÎr

آل عمران : ۱۶۴

يقيناً چې الله پر مؤمنانو احسان وکړ چې په دوی کې ئې د دوی له منځه داسي پيغمبر مبعوث کړ چې د ده آيتونه پرې لولي، د دوی روزنه کوي او کتاب او حکمت ورښيي، په داسي حال کې چې تر دې د مخه په ښکاره ګمراهۍ کې وو.

په دې مبارک آيت کې چې د احد د جګړي په ارتباط نازل شوی

مسلمانانو ته ویل شوي: پیغمبر خو هغه څوک دئ چي تاسو د ده په لاس له ضلالت او بې لارېتوبه وژغورل شوئ، د ده بعثت خو پر تاسو د الله تعالی یوه ستره پېرزوینه وه، ده درته حلال او حرام وښودل، ستاسو روزنه ئې وکړه، کتاب او حکمت ئې دروښود، په غنائمو کي غلول خو د ده لخوا خیانت وګڼل شو، تر دې د مخه خو غنیمت یا د زورورو قومندانانو حق ګڼل کېدو او یا د هغه چا چي په لاس کي ئې پرېوتی وو، کمزوري تل ترې محروم وو، ده درته وویل چي غنایم به د جنګ په پای کي راغونډېږي او په ټولو مجاهدینو به مساویانه وېشل کېږي، ولي مو د پیغمبر علیه السلام په اړه بې ځایه تشویشونه کول؟!

په دې اړه د ابراهیم او اسمعیل علیهما السلام په دعا کي داسي راغلي:

DgJlèãr 7Ì»f#ä NÍÕæ (qè/ NåB ZwqIS' Nû‹ì Ç] èdB $Z/'

ÇÊÒÈ DŠÅs $Sâ/Íè$M R& 7Rj NÍŽj "ãr pJ6ïz$r = »GÅ$

البقره: ۱۲۹

اې زموږ ربه! په دوی کي په خپله له دوی نه داسي پیغمبر مبعوث کړه چي ستا آیتونه پرې لولي، کتاب او حکمت ورښيي او روزنه ئې کوي، بې شکه چي همدا ته باحکمته عزتمن یې.

قرآن د ابراهیم علیه السلام په قصې کي زموږ په وړاندي د پیغمبرانو علیهم السلام د شخصیت او مأموریت په اړه یو ډېر دقیق او

جامع تصوير ړدي، هلته چي وايي: الله تعالى اراده کړې وه چي په مکه کي د توحيد بنسټ کېښودی شي او دلته کعبه او د موحدينو د راغونډېدو مرکز جوړ شي، غوښتل ئې دا مرکز د يوه ستر موحد او بت ماتوونکي په مبارک لاس بناء شي، ابراهيم او د ده سرتېری زوی اسمعيل عليهما السلام ئې د دې ستر کار لپاره غوره کړل، هغه په عراق کي د يوه بت لمانځونکي او بت جوړوونکي په کور کي پيدا شو، د نمرود تر سلطې لاندي يوې شرک وهلې جاهلي ټولني کي، هلته چي خلک هم د ژوندي نمرود په وړاندي سر ټيټوي او هم له مرگ نه وروسته د ده مجسمې ته!! خو ابراهيم عليه السلام ته نه د مړه بت لمانځل د منلو وو او نه د ظالم نمرود واکمني، پلار او قوم ته ئې ويل: دا ستاسو د لاس او ذهن مولود جعلي خدايان نه منم، نه دا بتان، نه دا لمر، سپوږمۍ او ستوري او نه هيڅ فنا کېدونکی په خدايئ منم، الله همغه دئ چي هر څه ئې پيدا کړي. خو کله چي ئې وليدل دا خلک يوازي د ده په بلني او استدلال له شرک نه لاس نه اخلي، پرېکړه ئې وکړه چي دا بتان رانسکور کړي، پوهېدو چي هم د نمرود ظالمانه واکمني د دغو بتانو په بنسټ ولاړه ده او هم د ولس د مظلوميت او په خوارۍ، ذلت او جهل کي د ژوند کولو عامل ئې همدا بتان او د هغوی لمانځنه. نه ئې د ولس د انتقام پروا وکړه او نه د نمرود له غضب نه وېره، يوازي وو، له يوه تبر نه پرته ئې بل څه نه شو برابرولی، خو دغو اندېښنو د ده اراده او عزم نه شو بدلولی، تبر په لاس د بتانو خوني ته ورننوت، ټول ئې يو په بل پسي رانسکور کړل او تبر ئې د ستر بت په غاړه کي

ځوړند کړ او له خوني په ډاډه زړه ووت. خلک له مېلې راوګرځېدل، هلته ئې نمرود لمانځلی وو، کور ته تر تلو مخکي باید د نمرود بتان هم ولمانځي، خو دلته ئې ناڅاپه ټول بتان مات، نسکور او نړېدلي وموندل او ستر بت مزید سپک شوی، تبر ئې په غاړه کي، د نورو د ماتولو اتهام ورته متوجه، خو نه اتهام ردولی شي او نه اصلي ماتوونکی ښودلی شي، دا همغه خدایان وو چي خلکو له دوی نه د خپلو حاجتونو ترسره کېدو او د ستونزو د حل طمع کوله او دا ورته تلقین شوې وه چي د ستونزو د حل مرجع دغه ده، ستاسو د مشکلاتو عامل نظام او واکمنان ئې او د دوی تصرفات نه دي، مشکلات مو له دې راولاړ شوي چي دا خدایان درنه ناراضه دي. او دا هغه څه دي چي هر نمرودي نظام تر هر څه مخکي او زیات ورته ضرورت لري. له ابراهیم نه پرته بل څوک په دې کار نه شو تورن کېدی، هغه ئې راحاضر کړ، پوښتنه ئې وکړه: دا کار تا کړی؟ ابراهیم علیه السلام د داسي غونډې، همدې حالت او د بت لمانځونکو داسي یوې پوښتني ته منتظر وو، وئې ویل: تبر خو د ستر بت په غاړه کي دئ، له هغه پوښتنه وکړئ که خبري کولی شي!! ځواب ئې ورکړ: ابراهیمه! ته خو پوهېږې چي دوی خبري نه شي کولی! هغه همدا ځواب غوښتو، وئې ویل: نو دا تاسو څنګه د هغه څه عبادت کوئ چي نه خبري کولی شي، نه له ځانه ضرر دفع کولی شي، نه بل ته ګټه رسولی شي، افسوس پر تاسو او ستاسو پردغو معبودانو!! د قوم او د دوی د سالار نمرود پرېکړه معلومه وه، زندان، په اور سوزول، داسي سزا چي د نورو لپاره عبرت شي. خو ابراهیم

علیه السلام د نمرود له لوري د ده د مرګ او سوزولو د پرېکړي د اورېدو په ځواب کي وویل: د مرګ ژوند پرېکړه هغه ذات کوي چي دا لمر له مشرقه راپورته کوي او په مغرب کي ئې پرېږ باسي، اور ته د لوېدو په وخت کي ئې ویل: الله راته کافي دئ، هماغه تر ټولو غوره وکیل او نصیر. الله تعالی دا ابراهیم د کعبې د جوړولو لپاره له سوزېدو وژغورو، له عراق نه ئې شام ته او بیا له هغه ځایه مکې ته راووست، دلته ئې په بې اوبو او وحشتناک بیابان کي د هاجر او تي خور اسمعیل یوازي پرېښودو امر ورته وکړ، په دې ستر امتحان کي هم بریالی شو، کله چي اسمعیل ځوانۍ ته ورسېد، په خوب کي ئې داسي څه ولیدل چي د اسمعیل د قرباني کولو اشاره ئې ور ته کوله، د ده لپاره همدا اشاره کافي وه، زوی ته ئې دا خبره وکړه، هغه په ځواب کي ورته وویل: پلاره! څه چي درته ویل شوي، هغه ترسره کړه، ما به صابر او مطیع ومومې، په دې لوی او خطرناک امتحان کي دواړه بریالي شول او اوس نو دوی د هغه ستر کار لپاره جوګه شوي چي د زمکي پر سر د الله مبارک کور، کعبه، د موحدینو قبله د دوی په لاس جوړه شي، دوی چي کله د دیوالونو په اوچتولو لګیا او ډېري ئې یوه د بلې په سر اینښودې، دا وینا ئې په ژبه وه: اې زموږ ربه! له موږ نه ئې قبول کړه، بې شکه چي ته خو ښه پوه اورېدونکی یې. اې زموږ ربه! موږ دواړه درته منقاد او تابع وګرځوه او له اولادې مو تا ته یو منقاد امت او موږ ته زموږ دیني مناسک راوښیه او توبه مو قبوله کړه، یقیناً چي ته ډېر مهربان توبه قبلوونکی یې. په دوی کي په خپله له دوی نه داسي پېغمبر مبعوث

کړه چي ستا آیتونه پرې لولي، کتاب او حکمت ورښيي او روزنه ئې کوي، بې شکه چي همدا ته باحکمته عزتمن يې.

په هغي وېرووونکې بيديا کي د دوو مهاجرو او له خپل هيواد نه د شړل شوو په لاس چي کوم کور جوړ شو، دا دئ څلور زره کاله وروسته هم، هر کال تر شلو لکو نه زيات خلک د هغه طواف کوي، هملته د دوی پر پله گام ږدي او همغه څه کوي چي دوی دواړو له خپل رب نه غوښتي وو.

قرآن د بني اسرائيلو او هري هغي مذهبي ډلي غلط تصورات رد کړي چي مذهب او مذهبي مقام موروثي گڼي او گمان کوي چي له پلار نه اولاد ته په ميراث رسي او دا طمع لري چي پېغمبرانو او د الله دوستانو ته د انتساب په وجه د الله د پېرزوينو وړ، د امامت وارث او د جنت مستحق دي، دوی ته ويل شوي چي نه مذهب او عقيده داسي شی دئ چي په ميراث وړل کېدی شي او نه مذهبي مقام داسي مقام دئ چي له پلاره اولاد ته په ميراث رسېدی شي، د الله په دين کي له هر چا سره معامله د ده د عقيدې او عمل له مخي کېږي، له هر چا نه به د خپلو کړو وړو پوښتنه کېږي، پېغمبرانو ته ځان منسوبول او ځان د دوی د مقام او منزلت وارث گڼل او له دې لاري د امتيازاتو ترلاسه کول، دا هغه کارونه دي چي د بني اسرائيلو ټگمارو مذهبي مشرانو کول. دوی ځان د الله د خاصي کورنۍ غړي، د پېغمبرانو ورثه او ځای ناستي گڼل او ابراهيم عليه السلام ته ئې ځان منسوباوو، الله تعالی د دوی په ځواب کي فرمايي: ابراهيم مشرک نه وو،

خپل اولاد ته ئې دا غوښتي وو چي د خلکو د ارشاد او هدايت لپاره ئې امامت او قيادت په برخه شي، خو الله تعالی د ده د غوښتنې په ځواب کي ويلی وو: دا مقام د ظالمانو په برخه کېدی نشي، ابراهيم عليه السلام خو کعبه د دې لپاره جوړه کړه چي دا د امن کور وي، د امن وسيله وي، دلته خلک په ډاډ او اطمئنان سره د الله عبادت او ذکر وکولی شي، ده خو دا تمنا کړې وه چي د دې سيمي اوسېدونکي د الله شاکر بندګان وي، تل په دوی کي داسي پېغمبران مبعوث شي چي دوی ته دين وښيي او له ګناهونو نه ئې وژغوري، ده خو خپل اولاد ته د دې توصيه کړې وه چي د يوه الله عبادت به کوي، د ابراهيم او ستاسو د جد يعقوب عليهما السلام توصيه خو دا وه، تاسو څنګه له خپل شرک، فساد، ظلم، د دين او ديندارانو له دښمنۍ سره سره ځان هغوی ته منسوبوئ؟!!

دا مطلب د قرآن عظيم الشأن په ډېرو ځايونو کي توضيح شوی چي د پيغمبرانو د بعثت نه مخکي تاسو په داسي ناپوهۍ او جهالت کي وئ چي ترې وتلی نشوئ او د سعادت لار مو نشوی موندلی، حتی پيغمبر عليه السلام ته فرمايي:

ÇÈ 3 ‰gù w$Ê 8‰ ` rr

آيا ضال (لاورکی) ئې ونه موندې چي هدايت ئې کړې .

چي پيغمبر عليه السلام ته داسي خطاب کېږي، د دې معنی دا ده چي انسان من حيث الانسان وحي ته اړ او محتاج دئ، ځکه نو الله تعالی د انسان د هدايت او لارښوونې لپاره وحي رالېږلې او پيغمبر ئې مبعوث

کړی.

قرآن عظیم الشأن فرمایي چي څوک پر پیغمبر ایمان نه لري، هغه ئې ځان ته لاربښود نه دئ ټاکلی او هغه رڼا ئې نه ده په برخه شوې چي الله تعالی د پیغمبر په لاس رالېږلې، مثال ئې هغه چا ته ورته دئ چي د ژور سیند د اوبو په تل کي وي، د بحر څپې ئې پر سر، یوه د بلي د پاسه، او تر څپو بر پر سیند پرېږي تیارې ورېځي، تیارې یوه د بلي د پاسه، هومره تیاره او داسي تک تور محیط او ماحول چي حتی که خپل لاس راوباسي نه ئې شي لیدلی، یعني هغه د کفر په وجه په داسي یوه تیاره محیط کي واقع دئ چي حتی خپل ځان هم نشي پېژندلی، څه دا چي خپل ماحول او محیط درک کړی شي، لکه چي فرمایي:

¾ïìïöù `Ë ÓöB ¾ïìïöù `Ë ÓöB ç9±ø/ ÓâÈ9–$Ý2 ’Î ,M»JèÝ. #&

$g1•ƒ ÷â3ƒ Ó9 ¼ç‰ƒ I •ž &#ŒÎ ÇÙ è/ -öù $kÕ è/ M»JèB Ò $tž

ÇÍÉ Aqßè Ë ¼ç9 $Jù #Yqçß¼ç9 ª! $Èèø Ó9© `Br — النور: ۴۰

او لکه په ژور بحر کي هغه تیارې چي یوه د بلي له پاسه څپو پوښلي وي، او له پاسه ئې ورېځي، تیارې ځیني د ځینو نورو پرسر، که خپل لاس راوباسي نه ئې شي لیدی، او چاته چي الله کومه رڼا نه وي ورکړې نو هیڅ رڼا به ئې په برخه نشي.

قرآن له پیغمبرانو علیهم السلام او د دوی له رسالت او لاربښوونو نه

منکر کافران له مړو سره تشبیه کوي او فرمايي:

† Î ¾ìî ÓÅð ƒ #Yqç ¼çq9 $Yùè_r ÏµÎ/ ôm'ù $Ygß ´B b%. `Br&

`ÎãšÏ• 9 ‹. $kæß Ží 8 í $ƒÏ2 § ÿ Ö» Jèà 9$'Î ¼ãéW B `J. Ä $Y9$

الانعام:۱۲۲ Ç ÈÈ šc qè Jè ƒ (q ç%. $B ûïÌÿ»3ù

آيا هغه چي مړ وو، بيا مو راژوندی کړ او داسي رڼا مو ورپه برخه کړه چي په هغې سره په خلکو کي تګ کولی شي، هغه چا ته به ورته وي چي په داسي تيارو کي وي چي ترې وتونکی نه وي، کافرانو ته همداسي هغه څه ښايسته شوي چي دوی ئې کوي.

په دې مبارک آيت کي څو ډېري مهمي او اساسي خبري په ايجاز او اختصار سره شوې:

- کفر داسي دئ لکه مرګ او ايمان داسي دئ لکه ژوند، کافر د مړي په څېر دئ او مؤمن د ژوندي په څېر.
- څوک‌چي کافر وو او الله تعالی ايمان ورپه برخه کړ داسي دئ لکه چي مړ وو او الله تعالی راژوندی کړ.
- د الله تعالی لاښود کتاب داسي دئ لکه روڼ څراغ چي په تياره کي انسان ته لار ښيي.
- د دې روڼ څراغ په رڼا کي انسان کولی شي د خلکو په منځ کي د تلو لار ځان ته روښانه کړي، دوست او دښمن، صالح او طالح، مؤمن او منافق، ښه او بد وپېژني، لوړي او ژوري ووينـي، خنډونه او ګړنګونه ورته جوت

شي.

- بې ايمانه انسان په يوې کفري ټولني کي هغه چا ته ورته دئ چي په پرېړو تيارو کي پروت وي او د وتلو ټولي لاري پرې بندي وي.
- دا تياره په حقيقت کي د جهل، شرک او کفر هغه تياره ده چي د ده پر زړه، دماغ او ستر گو ئې سيورى غوړولى، د ده معيارونه ئې مختل کړي، د ده احساسات او مشاعر ئې ځپلي، خپل بدي کړني ئې ورته ښايسته کړې.

دا آيتونه موږ ته ښيي چي انسان پيغمبرانو ته اړ او محتاج دئ، الله جل شأنه د ده د اړتيا رفع کولو او د ده د لارښووني او هدايت لپاره پيغمبران رالېږلي. پيغمبر موږ ته د داسي اسوې او قدوې حيثيت لري چي کتاب د هغه په شخصيت کي عيني تجسم موندلی، يوازي کتاب د انسان د لارښووني لپاره کافي نه دئ، بايد الهي کتاب د يوه چا په عملي شخصيت کي څرگند شي، ټول مفاهيم او احکام ئې د هغه په شخصيت کي مجسم شي، د انسان د لارښووني لپاره يوازي دعوت کافي نه دئ بلکي د دعوت ترڅنگ داعي او معلم ته ضرورت شته، همدا وجه ده چي الله تعالى خپل کتاب د پيغمبر په لاس رالېږي.

پيغمبر عليه السلام په مکه مکرمه کي د دعوت په ابتدايي شپو ورځو کي، د دې په ځاى چي رسالې او کتابونه وليکي، شخصيتونه ئې جوړ کړل؛ ځکه چي د دعوت لپاره تر هر څه د مخه داسي داعي په کار دئ چي دا دعوت د هغه په شخصيت کي مجسم شي، کله چي رسول الله صلیالله عليه وسلم دغسي داعيان وروزل او د دعوت چلولو لپاره ئې اجتماع ته

وړاندي کړل، ګورئ چي خلک فوځ فوځ د ده خوا ته راتلل او په څنګ کي ئې ودريدل.

قرآن عظيم الشأن په دې اړه فرمايي:

©$(qã ö b%. `Jÿ pz ¡ m ôqó‰é« $ÉqB‘ ’Î Nä3 9 b%. ô‰s)©9

الاحزاب:۲۱ ÇËÊÈ #ZŽÏ. ©$• .Œr •Åy$Pö qu‹ø9$

يقيناً چي تاسو ته د الله په استازي او پيغمبر کي نېکه بېلګه او اسوه ده. هغه چا ته چي الله او د آخرت ورځي ته اميد ساتي او الله زيات يادوي.

يعني څوک چي غواړي الله ته د هيلي درلودو په څرنګوالي وپوهېږي او هغه عملونه وپېژني چي په وجه ئې انسان د الله د مرستي، رعايت او عنايت طمعه او هيله کولی شي، نو دا دي له پيغمبر نه زده کړي، څوک چي غواړي وپوهېږي آخرت ته هيله او اميد درلودل يعني څه، او غواړي هغه عملونه وپېژني چي په آخرت کي به ګټه وررسوي او له دې لاري کولی شي د نېک آخرت طمعه ولري نو هغه دي آخرت ته د طمعي او هيلي څرنګوالی له پيغمبره زده کړي او څوک چي غواړي د الله د زيات ذکر په څرنګوالي پوه شي بايد په دې کي د پيغمبر متابعت وکړي، پيغمبر بايد د ده لپاره اسوه او قدوه وي او د هغه په شخصيت کي او د ده د اخلاقو او کړنو په رڼا کي د دې خبرو په حقيقت ځان پوه کړي، د ژوند په ټولو مسائلو کي بايد پيغمبر موږ ته بېلګه، اسوه او قدوه وي، الله ته د اميد وارۍ په څرنګوالي کي، د آخرت په نسبت ايمان درلودلو او د اعمالو د

نتائجو په اړه آخرت ته طمعه او هیله ساتلو او د الله د زیات یادولو او ذکر په څرنګوالي کې باید پیغمبر زموږ قدوه او اسوه وي.

همدا رنګه قرآن عظیم الشأن پیغمبر علیه السلام ته خطاب کوي او فرمايي:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] الاحزاب: ۴۵-۴۸

اې نبي! یقیناً چې ته مو شاهد، زیری ورکوونکی، انذار ورکوونکی، د الله په حکم د الله لوري ته بلونکی او لکه روڼ څراغ لیږلی یې. او مؤمنانو ته دا زیری ورکړه چې ستر الهي فضل به ئې په برخه شي، او د کافرانو او منافقینو متابعت مه کوه، ځوروني ئې له پامه وغورځوه، او پر الله توکل وکړه، او الله د وکیل په توګه کافي دئ.

په دې آیتونو کې د پیغمبر علیه السلام څو صفاتو ته اشاره شوې:

- نبي: هغه څوک چې له حقایقو خبر او په خبرو پوه وي.
- رسول: هغه استازی چې له یوه پیغام او رسالت سره لیږل شوی.
- شاهد: هغه څوک چې د یوه مطلب په حقانیت په خپل قول او عمل سره شهادت ورکوي او د نورو لپاره بیلګه او اسوه وي.

- مبشر: زېرې ورکوونکی.
- نذیر: له بدو پایلو او خطرناکو پېښو او عواقبو نه وېرووونکی.
- داعیاً الی الله: د الله په لوري بلونکی.
- سراجاً منیرا: روڼ او روښانه څراغ.

په دې مبارکو آیتونو کې نه یوازې د پیغمبر علیه السلام ځانګړتیاوې ښودل شوې بلکې د دعوت د بېلو بېلو مراحلو تسلسل ته هم اشاره شوې، په دې توګه:

- د پیغمبرانو هر دعوت له داسې خلکو پیل شوی چې لومړی ئې په خپله پوهه او بصیرت په برخه شوی، الله تعالی د وحې له لارې په حقایقو پوه کړي، بیا له الهي پېغام او رسالت سره د خلکو د هدایت او لارښوونې لپاره لېږل شوي، بیا همدغه پېغام او دعوت د دوی او د دوی د پلویانو په عملي شخصیت کې عیني تجسم مومي، له هر یوه نه د خپل دعوت د ټولو مفاهیمو لپاره ژوندی شاهد او بېلګه جوړ شوی، ګورئ چې دلته په دې صف کې یوازې پوهه او بصیرت کافي نه دئ، بلکې له پوهې وروسته ګڼ شمېر مراحل شته، پیغمبر علیه السلام فرمایي: د علم دوه ډولونه دي: یو ئې هغه چې یوازې په ژبه وي، داسې علم به د قیامت په ورځ د انسان په خلاف حجت ګرځي او بل ئې هغه نافع علم چې د عمل لارښود وي او انسان پرې عمل کوي.
- د پیغمبرانو علیهم السلام په لار تلونکي باید د خپلې الهي تګلارې د دقیقې پېژندنې ترڅنګ د الهي پېغام حامل وي، دا پېغام او رسالت باید د

دوی په عملي شخصیت کي داسي راڅرګند شي چي هر لیدونکی د دوی په کړنو کي د دې دعوت څرنګوالی او اغېز په خپلو سترګو وګوري. دا ځکه چي پیغمبر علیه السلام د شاهد او ګواه په توګه لېږل شوی، داسي چي د ده عمل د ده د دعوت او رسالت په حقانیت شهادت ورکوي او دا دعوت او عقیده د ده په عملي شخصیت کي په داسي توګه راڅرګندېږي چي هر لیدونکی د دې عقیدې په حقانیت متقاعد کړي.

- د پیغمبر بل مهم صفت دا دئ چي هغه د مبشر په توګه لېږل شوی، د مأیوسو او نا امیدو خلکو طرف ته تللی، هغوی ته ئې امیدواري ورکړې او له یاس او نا امیدۍ ئې ژغورلي، هغوی ته ئې د ایمان په لار کي د روښانه مستقبل او ځلاندي راتلونکې زېری ورکړی، د پیغمبرانو علیهم السلام په لار تلونکی هر دعوتګر باید تر ټولو د مخه مبشر وي، د یأس او نا امیدۍ مقابله به کوي، هغه دعوتګر چي په خپلي بریا باور نه لري، د خپل رب په رعایت، عنایت او مرستي ئې بشپړ باور نه وي، د خپل دعوت راتلونکې ته هیله من نه وي، مأیوس وي، خپل مخاطب ته د بریا، فتحې، غلبې او روښانه مستقبل زېری نشي ورکولی، هغه یو ناکام داعي دئ، دا ځکه چي له نبوت او رسالت نه وروسته د هر پیغمبر لومړی صفت مبشر دئ، هغه په خپله هیله من دئ، داسي چي تر سختو نه په سخت حالت کي نه مأیوسه کېږي او هغه خپل امت ته هم د روښانه راتلونکې او حتمي بریا او د فتحې زېری ور کوي او د مبشر په توګه د مأیوسو ولسونو طرف ته درومي.

• او هغه نذير دئ، د ظلم مقابله کوي، د فساد، جهل او شرک مقابله کوي، خلک د فساد، شرک، جهل او ظلم له بدو پايلو وېروي، هغه د منکراتو او مفاسدو په وړاندي چوپ او بې اعتناء نه پاته کېږي، بلکي خلک وېروي، که له يوې خوا مؤمنانو ته د ايمان په خط کي د بري او غوره پايلي زېری ورکوي، له بلي خوا هغه چاته چي له دې لاري منحرف شي او مفسدينو او ظالمانو ته انذار ورکوي او د کفر، ظلم او فساد له بد عاقبت نه ئې وېروي.

• هغه يو دعوتګر دئ، په خپل قول او عمل سره، بلنه ئې د الله تعالی لوري ته وي، نه د ځان لوري ته، او نه د کوم دنيوي غرض او مقصد لپاره، داسي بلونکی او دعوتګر چي د خپل رب په اذن او حکم او د ده له سننو سره سم خلکو ته بلنه ورکوي، غواړي خلک د الله طرف ته لاړ شي، هغه ته ورنږدې شي، په الهي اخلاقو مزين او سمبال شي.

• هغه په انساني ټولني کي داسي دئ لکه په تياره کي روڼ او روښانه څراغ، خپله سوزي خو نورو ته رڼا ورکوي، لکه شمع په خپل سر اور وړي چي د نورو ماحول او د پښو مخه روښانه کړي، د نورو لپاره سوزي، د نورو د هدايت او لارښووني لپاره ځان وقفوي، کله چي خلک په تياره کي وي او روڼ مشعل ته اړوي نو دی د روڼ او روښانه څراغ په څېر دوی ته لار ښيي او له تيارو ئې باسي.

له دغو څرګندونو وروسته د پيغمبر د نورو دندو په اړه فرمايي:

ÇḮÈ #Žî. ẀÕ ù « $ `Ï M ç b'Î ûüZßs3ã¨ÏÅr الاحزاب:۴۷

او مؤمنانو ته د دې خبري زېرى ورکړه چي د الله له لوري ئې ستر فضل په برخه دئ.

دوى بايد ډاډه وي چي الله تعالى به خپل ستر فضل ورپه برخه کړي، پر دښمنانو به فتحه، برلاسي او غلبه ورکړي او خپل تأييد به د دوى په حال شامل کړي.

بيا فرمايي:

«ا $’ ?ã @ž2 q?r Ng1Œ& +Šr ûüÊÿ»Z3# ûïíÿ» 3sÆËÜêŸr

ÇÍÑÈ WŠÅ2 r «ا $Î 4".r الاحزاب:۴۸

د کافرانو او منافقانو اطاعت مه کوه، او اذيت ئې پرېږده، او په الله توکل وکړه چي الله د وکيل په توګه کافي دئ

يعني له کافرانو او منافقينو ځان لري ساته، پام چي په خپل ژوند کي د دوى کړنلاره غوره نکړې، هدف ته د رسېدو لپاره هغه تدابير غوره نه کړې چي کافران او منافقان ئې غوره کوي، د دوى د اذيت پروا مه کوه، ځان الله تعالى ته وسپاره چي هغه درته کافي دئ.

دا آيتونه موږ ته ښيي چي پيغمبرعليه السلام د خلکو لپاره داسي اسوه او قدوه ده چي بايد په هر څه کي په هغه پسي اقتدا وکړي.

قرآن د پيغمبرانو عليهم السلام له بعثت نه مخکي د خلکو حالت او د دوى له بعثت نه وروسته حالت داسي انځور کړى:

ûïíÉŸãr šú ï`Ë;ã `¿ÎŸ9$ª! $] è7ù ž‰h°r pBéâ¨ $Z9$b%.

(qä=F÷z $$JŠï Ä $Z9$ûü/ Nãé Š) È;s$Î =»GÅ$$ägèB A“R&r

ãM»Yí$$Dg2ä! ` $B Ÿ‰è/ .`B pqêrèûïŸ‰$žvÎ) ïnŠï # =G÷z $$Br ïnŠï

`B ïnŠï (qä=F÷z $$Jï (qãB#ä šú ïŸ‰$ª! $ “ %gù Og3Y÷/ $Š3/

ÇÊÌÈ 2ÉGó B Þ°ŽÅ 4Î ä$±„ `B “Ÿ‰ôgƒ ª! $r ¾ïnŒøÎ) È;s$

خلک ټول یو امت او ټولی وو، نو الله زیری ورکوونکي او انذار ورکوونکي پیغمبران ولیږل او له دوی سره ئې حقیقي کتاب راولیږو ترڅو د خلکو ترمنځ په هغه څه کي پریکړه وکړي چي دوی په کي اختلاف کړی وو او اختلاف خو له هغو پرته بل چا نه وو کړی چي کتاب ورکړی شوی وو او دا هم په خپلو کي د کینې په وجه او وروسته له هغه چي څرګندي نښي ورته راغلې، نو الله په خپل حکم سره هغه کسان په مختلف فیه شیانو کي هدایت کړل چي ایمان ئې راوړی وو او الله خو چي هرڅوک وغواړي د سمي لاري په لوري ئې هدایت کوي.

یعني خلک د پیغمبرانو له بعثت نه مخکي یو شاني له حق نه بې خبره، په اختلافاتو اخته، بې لاري او په ظلم، جهل او فساد کي غرق ول، الله تعالی د دوی د لارښووني لپاره داسي پیغمبران راولیږل چي بې لاري انسانان له خپل بد عاقبت نه ووېروي او ورته ووایي چي ستاسو د دې

اوسني فردي ژوند، اجتماعي او اقتصادي نظام، اخلاقي روابطو او د راکړې ورکړې طريقه بدي پاېلي لري، هم په دې دنيا کي او هم په بلې دنيا کي، خو که له دې لاس واخلئ، حق ته غاړه کېږدئ، په الله او آخرت ايمان راوړئ، د الله دين ته تسليم شئ، نو د دنيا او آخرت نېک بختي او سعادت به مو په برخه شي. پېغمبر هم بشير وي او هم نذير، د ده د دعوت وارثان به هم بشير او هم نذير وي، د بدانو او ظالمانو مخي ته به ودرېږي او د ظلم او فساد له بدو پايلو به ئې وېروي او مظلومانو ته به د حق لار ښيي او په سمه لار د تلو د نېکو پاېلو زېرى به ورکوي.

همداراز قرآن فرمايي:

x‑ô &r `B#ä ôJù `ƒ‹ÉZār ûïÎÅ;ā ŵĵ ûüÎ™ö3ö$@Åç$Br

ÇÍÑÈ bqç‘tø Ûtë Ÿwr öNÍkŽã ì$öqz Ÿxù الانعام: ۴۸

او موږ پيغمبران نه لېږو مگر زېرى ورکوونکي او وېروونکي، نو چا چي ايمان راوړ او (ځان ئې) اصلاح کړ، نو نه به څه وېره پرې وي او نه به غمجن شي.

دا مبارک آيت موږ ته ښيي چي:

- د پيغمبرانو عليهم السلام اساسي دندي دا دي چي نېکانو ته په دنيا او آخرت کي د ښې او روښانه راتلونکې زېرى ورکړي او بدان د خپلو گناهونو له بدو پايلو ووېروي، که پيغمبرانو يوازي نېکانو ته د جنت زېرى ورکولى، فضايل ئې بيانولى، په بدانو ئې غرض نه درلودى، دوى ئې د ظلم او فساد له بدو پايلو نه وېرولى، په دوى ئې نيوکي نه کولى، له ظلم او فساد

نه لاس اخیستو ته ئې نه رابللی، نو هیڅکله به د دوی له مخالفتونو سره نه مخامخ کېدل. د پیغمبرانو علیهم السلام د ورثه وو دنده هم دا ده چې بشیر او نذیر به وي، چا چې هغه کار وکړ او دا نه، رښتینی وارث نه دئ، څوک چې د ظالمانو او بد کارانو له مخالفت سره مخامخ نه وو، د پیغمبرانو علیهم السلام په لار روان نه دئ.

- چا چې ایمان راوړ او (ځان ئې) اصلاح کړ، هغه ته نه له هیڅ څه نه وېره په کار ده او نه په هیڅ څه ویر، که د خطرناکو دښمنانو له مخالفتونو سره مخامخ شو وېره دې نه لري او که د الله تعالی په لار کې ئې څه له لاسه ورکړل ویر دې پرې نه کوي.

د پیغمبرانو په دعوت او پېغام کې هم اهداف ښودل شوي او هم اهدافو ته د رسېدلو لاري په ګوته شوي، لکه چې قرآن فرمايي:

Èü‰9$’ ?ã ¼çô ãä Ét,ø$Èïr 3“ ‰ßü ¼ãqß‘ @™ö‘ ü“ ‰©qè

ÇÒÈ bqãÎô³ßJø$ ìn . ör ¾ìJä الصف:۹

الله هغه ذات دئ چې خپل پیغمبر ئې له هدایت او حق دین سره ولېږو چې په ټولو ادیانو ئې غالب کړي که څه هم مشرکان کرکه ولري.

ګورئ چې الله تعالی خپل پیغمبر ته هم حقیقي دین ښودلی او هم ئې تګلاره او د دې دین د پلي کولو او پر ټولو ادیانو د غالبولو لار ئې ورښودلې، یعني د پیغمبرانو علیهم السلام په پېغام کې هم اهداف ښودل شوي او هم تګلاره او خط مشي او اهدافو ته د رسېدلو لار، د پیغمبرانو په

دعوت کي دا دواړه قضيې توضيح شوي: هم ضوابط، اجتماعي نظام، قوانين، شريعت او احکام ښودل شوي او هم د دې ضوابطو، مقرراتو او اجتماعي نظام او د هغه د خاصو مناسباتو د پلي کولو طريقې او لارې تشريح شوې.

په پيغمبرانو د ايمان غوښتني

پر پيغمبرانو د ايمان مهمي او اساسي غوښتني دا دي:

توقير او تعظيم:

پر پيغمبرانو د ايمان لومړۍ غوښتنه دا ده چي مؤمن انسان به د دوی توقير او تعظيم کوي، هومره تعظيم او توقير چي له الله تعالی رالاندي تر بل هر چا زيات وي او په دې کي هيڅوک له دوی سره برابر نکړی شي. قرآن عظيم الشأن په دې اړه صحابه وو ته حکم کوي چي پام کوئ کله چي د پيغمبر سره په مجلس کي ناست ياست داسي نه چي ستاسو غږ تر پيغمبر اوچت شي، لکه چي فرمايي:

[illegible]

[illegible]

[illegible] الحجرات: ٢

اې د ايمان خاوندانو! خپل غږونه د پيغمبر تر غږ مه اوچتوئ او هغه ته په جګ غږ سره خبره مه کوئ، هغسي لکه چي ستاسو ځينو نورو ته غږ

کوئ، داسي نه چي عملونه مو حبط شي حال دا چي نه پوهېږئ.

په دې مبارک آیت کي که له یوې خوا صحابه وو ته ویل شوي چي له پیغمبر علیه السلام سره په مجلس کي به د دې خیال ساتئ چي غږ مو د ده تر غږ لوړ او جگ نشي، په لوړ غږ به له هغه سره خبري نه کوئ، له لري به هغه ته په لوړ غږ نعرې نه وهئ، دا د ایمان منافي حرکات دي، په دې سره د انسان ایمان او نېک عملونه ضایع کېدی شي، که صحابه په دې مکلف وو چي د پیغمبر علیه السلام د حضور آداب به مراعاتوي، موږ په دې مکلف یو چي کله د رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث اورو باید ساکت او چوپ وو او په غور او دقت سره ئې واورو، د هغه د نوم په اورېدو سره باید درود پرې ووایو، د پیغمبر علیه السلام د هري وینا په وړاندي خپله رأیه لري وغورځوو. د همدې آیت په استناد حتی علماء، مفسرین او محدثین وایي چي دا له دیني اخلاقو څخه دئ چي مسلمانان به له خپلو مشرانو سره په معامله کي د دې خبري مراعات کوي چي غږ ئې د دوی تر غږ لوړ نشي، شاگرد به له خپل استاد سره، د ډلي مجاهد به له خپل سرخېل سره او ټول مسلمانان به د خپلي ټولني او اجتماع له مشرانو سره همدغه اخلاقي چلند مراعاتوي.

له بلي خوا فرمایي چي پام کوئ ستاسو غږ د پیغمبر علیه السلام تر غږ اوچت نشي، که نه ستاسو عملونه به حبط شي، په داسي حال کي چي نه به پوهېږئ، یعني په دې کار سره د انسان عملونه حبط او هدر کېږي، د پیغمبر توقیر، احترام او تعظیم هومره اهمیت لري چي د عدم مراعات په

نتیجه کي ئې د انسان عملونه حبط کېږي. چا چي پر پیغمبرانو علیهم السلام استهزاء کړې، الله جل شأنه په شدید عذاب اخته کړي، لکه چي قرآن فرمايي:

ôÃÈ { & Ñè(rãÿ. ûïÿ‰ö ãMøÞ'ù 7 îô‰ `Ï @ÎSãî —ìÎÖçÏ'$Ï‰)9r

ÇÌËÈ É>$)Ïã b%Ÿ2 #øŠù الرعد:۳۲

او یقیناً چي تر تا مخکي پیغمبرانو باندي استهزاء شوې، نو موږ هغو کسانو ته چي کافران شوي وو مهلت ورکړ، بیا مو ونیول، نو وګوره چي دا څنګه عذاب وو.

چا چي پر پیغمبرانو استهزاء کړې، الله جل شأنه مؤاخذه کړي او خپل عذاب ئې پرې نازل کړی. نو وګوره چي دا عقاب او نیونه څنګه وه؟ وګوره چا چي پر مخکنیو پیغمبرانو استهزاء او تمسخر کړی او د هغوی احترام او توقیر ئې نه دی ساتلی، پایله ئې څنګه وه، الله تعالی څنګه تعذیب کړل.

همدا راز فرمايي:

Oß$Ë (rãÏ, ™ šú ïÏ%©!$Î -$sù 7 îô‰ `Ï @ÎSãî —ìÎÖçÏ'$Ï‰)9r

ÇÊÉÈ brâÌ÷ö„ ¾ÏmÎ (qçR$Ÿ2 $B الانعام:۱۰

او یقیناً تر تا نه په مخکنیو پیغمبرانو استهزاء شوې، نو پر هغو چي ملنډې به ئې پرې وهلې، همغه څه واقع شول چي استهزاء ئې پرې کوله.

یعني د پیغمبرانو علیهم السلام کومي خبري چي دوی د ملنډو وړ

ګڼلې او ملنډې ئې پرې وهلې، همغه رښتیا شوې، دوی نه د کمزورو او ضعیفو مؤمنانو بریا او د ځواکمنو کافرانو ماتې د منلو وړ خبره ګڼله او نه دا چې د الله تعالی عذاب به پر کافرانو نازلیږي، دواړه خبري رښتیا شوې.

یعني دوی د پیغمبرانو د دې خبرو په نسبت استهزاء کوله چې د خپلو بدو عملونو جزا به ګورئ، او دا چې د کفر، ظلم، فساد او شرک په نتیجه کي به د الله جل شأنه عذاب په دوی نازلیږي، بالآخره همغه عذاب په دوی نازل شو په کوم چې دوی استهزاء کوله.

ژوره مینه:

په پیغمبرانو باندې د ایمان بله تقاضا دا ده چې انسان به له پیغمبر سره دومره مینه او محبت ساتي چې له الله جل شأنه رالاندې له هیڅا او هیڅ څه سره دومره مینه ونه لري، لکه چې قرآن عظیم الشأن فرمایي:

ßã rør Ñãçqz Îr Ñà2 äÿ/ãr Ñäîä/#ä b%. bÎ @è

$dŠ$¡. bö±ø‚B ×ot»gÏBr $dqßJçGøùuŽtIø%$ ÚAºuqøBr óOä3èE•Ï±tãr

3$gÅr ¾ÏÎqß‘r «!$# šÆÏiB Nà6 øŠs9Î) ¡=ymr !$ygtRöqÊös? ßû©Å»|¡tBr

"Ïöku ω ª!$#r ¾ÍnÍöDr'Î/ ª!$# š†Ï?ù'tƒ 4Ó®Lym (#qÝÁ/uŽtIsù ¾Ï&Î#‹Î6y™ 'Î

التوبه:۲۴ ÇËÍÈ šúüÉ)Å¡»xÿø9$# tPöqs)ø9$#

(ورته) ووایه: که ستاسو پلرونه، ستاسو زامن، ستاسو ورونه، ستاسو

ښځې، ستاسو خپلوان، ستاسو هغه مالونه چې ذخیره کړي مو دي، هغه تجارت چې د بازار د سوړوالي او کساد نه ئې وېرېږئ او هغه بنګلې چې ورسره مینه ساتئ، (که دا ټول) تاسو ته له الله نه، د هغه له پیغمبر نه او د الله په لاره کې له جهاد نه غوره وي نو انتظار وکړئ چې الله خپله فیصله صادره کړي، او الله دا فاسق قوم نه هدایت کوي.

د دنیا هر هغه څه چې انسان ورسره مینه ساتي په دې آیت کې راخلاصه شوي، که تعلقات دي، که دوستان او خپلوان دي، که شتمني، مال، دولت، تجارت او بنګلې دي، هر څه چې دي دا ټول یوې خوا ته او الله، د هغه پیغمبر او د الله په لاره کې جهاد بلې خوا ته، که د چا مینه او محبت له دغو سره وي او هغه ورته تر الله تعالی، د هغه تر پیغمبر او د الله تعالی په لار کې تر جهاد غوره وي، نو دا کسان فاسقان دي او د الهي هدایت دروازې د هغوی پرمخ تړل شوي دي، الله ئې نه هدایتوي او له الهی هدایت نه محروم دي.

دا د انسان دایمان د تللو لپاره ستر او حساس معیار او ملاک دئ، په دې سره هره لحظه انسان خپل ایمان سنجولی شي، هره لحظه د دې سوال راپیدا کېږي چې آیا ته ایمان ته ترجېح ورکوې، الله ته، د هغه پیغمبر ته، او د الله په لاره کې جهاد ته او که پلار، زامنو، وروڼو، خپلوانو، ښځې، مال، تجارت او بنګلو ته ترجېح ورکوې؟ انسان هره شېبه د خپل ایمان په اړه د همدغه معیار او ملاک او تلې په اساس قضاوت کولی شي، د چا چې تر الله نه د دې شیانو سره محبت زیات وي، هغوی فاسقان دي، د الله له هدایت

نه محروم دي، د هغوی پرمخ د هدایت دروازې تړل شوې دي.

د دغه آیت په استناد پیغمبر علیه السلام فرمایي:

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِىُّ صلى الله عليه وسلم: لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

ستاسو د یوه ایمان نه قبلیږي تر څو چي زه ورته له خپل پلار، اولاد او تر ټولو خلکو محبوب نه وم.

کامل اطاعت:

په پیغمبرانو باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي د خپل فردي او اجتماعي ژوند په ټولو برخو کي به د پیغمبر اطاعت کوو، لکه چي قرآن عظیم الشأن فرمایي:

Œ) ÞÏ9R& q9r «! $Âc Ŧî í $Üã žw) @qß™§ `B $Zù™ö& $Br

Ãqß™§9$ DŽÏ9 •ÿóGó™$r ©!$#(rãÿóGó™$ù 8râ!$_ ÞÏ¡ à¯R& (#þqßJ=¤

ÇÏÍÈ $VJŠÏm§‘ $\/#§qs? ©!$#(r߉`q9 النساء:۶۴

او هیڅ پیغمبر مو له دې پرته د بل څه لپاره نه دئ لېږلی چي د الله په حکم سره ئې اطاعت وشي او که دوی هغه وخت درته راغلي وی چي پر خپل ځان ئې ظلم کړی وو، بیا ئې له الله څخه مغفرت غوښتی وی او پیغمبر هم ورته بخښنه غوښتې وی، نو الله به ئې مهربان توبه منونکی موندلی وو.

په دې جامع آيت کي څو ډېري ستري لارښووني شوې:

- الله تعالی خپل پېغمبران د دې لپاره رالېږي چي اطاعت ئې وشي، په دوی پسي اقتداء وشي، لارښود او مقتداء وګنل شي، دوی يوازي پېغام راوړونکي نه دي، چي خلک به ئې فقط پېغام اوري او بيا به پخپله خوښه عمل کوي، نه، دوی د الهي پېغام عيني تجسم وګڼۍ، که غواړۍ په دې پوه شۍ چي الله تعالی څنګه انسان خوښوي، نو دا غوره او الله ته خوښ انسان د پېغمبر په څېره کي وګورۍ، که غواړۍ پوه شۍ چي د الله په دين عمل کول څنګه وي، نو په دين د عمل کولو رښتينې بېلګه پېغمبر دۍ.
- که کله کومه غلطي درنه وشوه، په کومي قضيې کي دي له پورتني اصل نه مخالفت وکړ او د پېغمبر اطاعت درنه پاته شو او د هغه په سنت دي عمل ونکړ، نو له الله تعالی بخښنه وغواړه، توبه وکړه. الله مهربان توبه منونکی دۍ، توبه او توبه کوونکی خوښوي، نه يوازي دا چي توبه قبلوي او ګناه بخښي؛ بلکي پر توبه کوونکي مزيد مهرباني هم کوي.

يعني د پيغمبر د بعثت مقصد دا دۍ چي انسان به په ټول ژوند کي او د ژوند په ټولو اړخونو، ابعادو او قضاياوو کي د پيغمبر اطاعت کوي، په هغه پسي به اقتدا کوي، هغه به د ځان لپاره اسوه او قدوه ګڼي او په ټول ژوند کي به د يوه مطيع بنده په توګه د پيغمبرانو په نقش قدم درومي.

دې مطلب ته په بل آيت کي داسي اشاره شوې:

Ûgå æ 7 »Yù ¨ô $Jù 4q? `Br ®$í $Û 6)ù Aqß$9$ Ü ã`B

ÇÑÈ $£Šÿm النساء:۸۰

 څوک چې د پېغمبر اطاعت وکړي، په حقیقت کې ئې د الله اطاعت کړی او څوک چې مخ واړوي نو ته مو پردوی څارونکی نه یې لېږلی.

د پېغمبر اطاعت په حقیقت کې د الله تعالی اطاعت دئ او له ده نه مخالفت له الله تعالی نه مخالفت، ځکه پیغمبر هیڅ خبره له ځانه نه کوی، د هغه هره خبره وحي ده، د پېغمبر دنده دا ده چې د الله پېغام خلکو ته ورسوي، هغه د الله استازی دئ، نه د خلکو څارندوی، له ده نه دا پوښتنه نه کېږي چې ولي ئې خلک له مخالفت نه منع نه کړی شو، دی په دې نه دئ مکلف شوی، مکلفیت ئې دا دئ چې خلکو ته د الله دین ورسوي.

که د قرآن په آیتونو کې لږ غور وکړئ نو دا به په صراحت سره ومومئ چې کوم پیغمبر کوم قوم ته تللی او هغوی ته ئې بلنه او دعوت ورکړی، قرآن د دوی دعوت په دغو دوو ټکیو کې خلاصه کوي:

ÇÑÈ Èbqã‹Ûr © $(qà)¨?$$ الشعرا:۱۰۸

له الله وویرېږئ او زما اطاعت وکړئ.

هر پیغمبر خپل قوم ته همدا دوه خبري کړې: له الله وویرېږئ او زما اطاعت وکړئ.

د استهداء لپاره پیغمبر ته رجوع:

په پیغمبر باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چې انسان به د استهداء،

لارښوونې او هدایت لپاره د پیغمبرانو دعوت ته د وروستۍ او آخري مرجع په توگه رجوع کوي، د ژوندانه د هري پېښي او هري قضیې په اړه به د پیغمبر علیه السلام د ارشاداتو په رڼا کي پرېکړه کوي، مخکي له دې چي د کوم کار په ارتباط پرېکړه وکړي، د کوم اقدام اراده وکړي، د تگ لپاره کوم لورى او استقامت انتخاب کړي، باید وگوري چي پیغمبر علیه السلام د هغه په اړه څه ویلي، کله چي د پیغمبر علیه السلام د ارشاداتو په رڼا کي ورته معلومه شوه چي صحیح لورى کوم دئ، په پوره ډاډ او اطمئنان سره به په همدغه لار درومي، نه به په خپله ښي او کیڼ لوري ته د تلو تکل کوي او نه به د بل چا وینا ته اعتناء کوي، له پیغمبر علیه السلام نه را لاندي به د بل چا اطاعت په هغه صورت کي کوي چي له هغه نه اطاعت د الله او د پیغمبر اطاعت وي، د هغه خبره د پیغمبر له خبري سره ورته وي، په هغې مبتني او مستنده وي، له هیچا نه به مستقل بالرأى اطاعت نه کوي، هیچا ته به د وروستۍ مرجع په توگه رجوع نه کوي، پیغمبر به آخرینه مرجع گڼي، قرآن همدغسي فرمایي:

ÍÓŸ$ ’írér Aqß‘S9$# (qãè‹ÏÛr&ur ©!$# (qãè‹ÏÛr& (þqãZtBä ûïÏ%©!$# $pkš‰r'¯»tƒ

Ÿ@qß™§9$#ur «!$# ’n<Î) çnrŠãsù &äóÓx« ’Îû óOçFôãt“»uZs? bÎ*sù (óOä3ZÏB

ÇÎÒÈ ¸xƒÍrù's? ß`|¡ômr&ur ×Žöyz y7Ï9ºsŒ 4 ÌÅzFy$# ÏQöqu‹ø9$#ur «!$$Î/ tbqãZÏB÷sè?

النساء: ۵۹

اې مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د پېغمبر او د خپلو چارواکو اطاعت

وکړئ، نو که په کوم څه کي مو په خپلو کي شخړه وکړه، نو الله او پېغمبر ته ئې راجع کړئ، که پر الله او د آخرت په ورځ ایمان لرئ، دا ډېر غوره دئ او د پایلي له لحاظه ډېر ښایسته.

په دې مبارک آیت کي مسلمانانو ته حکم شوی چي له حکامو او چارواکو سره د اختلاف په صورت کي به شخړه او منازعه الله تعالی او د هغه رسول ته، یعني د الله کتاب او د پیغمبر علیه السلام سنت ته راجع کوي، له دې حکم څخه دا حقیقت په ډاګه معلومېږي چي امیر په مشوره مکلف دئ، د اختلاف په صورت کې ده ته د وروستۍ پرېکړي حق نه دئ ورکړی شوی، وروستۍ فیصله به د قرآن او سنت له مخي کېږي او همدا پر الله او د آخرت پر ورځې د ایمان تقاضاء ګڼل شوې. یعني که د کومي مسئلې په اړه او د کومي قضیې په باب، ستاسو په منځ کي اختلاف راپیدا شو، نود اختلاف دحل وروستۍ مرجع به کتاب الله او سنت رسول الله ګڼئ، پیغمبر ته به رجوع کوئ، ستاسو د استهداء لپاره به وروستئ مرجع له الله تعالی وروسته پیغمبر وي.

(qà)?$ (qçFR$ù $Br çç«ã Nä3?kX $Br çrä ã ,ù ÅqߙS$Nä3?#ä $Br ...

ÇÐÈ É>$)èø9$#ߊƒÏ‰x© ©!$bÎ) ©!$ الحشر:۷

پیغمبر چي تاسو ته څه درکړي هغه واخلئ او له څه ئې چي منع کړئ له هغه ډډه وکړئ او له الله وویرېږئ. یقیناً چي الله شدید العقاب دی.

همدا راز قرآن فرمایي:

bqã/ b& #•B yãéqß‘r ª! $Ó% #Œ) þzÎ$s% ÿr 9ÏB÷sßJ b%. $Br

W=Ê @Ê ô‰)ù ¼ã&qß‘r ©!$# ÄÈè÷ `Br 3ö/ÏdÌB& ôÏB äou•ÏŽø:$# ãNçlm;

ÇÌÏÈ $Y7Î•B الاحزاب:۳۶

او مؤمن نارینه او با ایمانې ښځې ته نه ښایي چي کله الله او د هغه رسول د کوم کار فیصله وکړي بیا دي دوی ته په خپل کار کي څه اختیار وي.

یعني د کوم څه په اړه چي د الله تعالی په کتاب او د پیغمبر علیه السلام په سنت کي وضاحت شوی، دا به وروستۍ پرېکړه ګڼي، ځان ته به دا اختیار نه ورکوي چي بل څه ووایي او بله پرېکړه وکړي، بیا به چار او ناچار، له ځنډ او تأخیر پرته مننه او اطاعت کوي.

حکمیت:

په پیغمبرانو باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي انسان به د حکمیت لپاره او د خپلو شخړو او منازعاتو د حل و فصل لپاره پیغمبر ته رجوع کوي، هغه به ستا په ټولو قضایاوو او شخړو کي حکم وي، ستا د اختلافاتو د حل و فصل وروستۍ مرجع به هغه څه وي چي پیغمبر راوړي، د هغه سنت، د هغه اسوه او هغه دین چي ده راوړی، لکه چي قرآن عظیم الشأن فرمایي:

§ë óġ•/ • f © $JŠï 8qßĴÅs ãÚ®m šc qäßšãŴ 7Ĵr Ẍù

ÇÎÈ $VŠîó @ {qßk; ç MšÖ % $ßB %[•m ŠhÂ ãR& þÎ(r%Å ẅ

النساء:۶۵

نو نه، ستا په رب قسم چي تر هغه ئې ایمان نه دئ راوړی چي تا په خپلمنځیو شخړو کي حکم ونه ګرځوي، بیا ستا د پرېکړي په اړه په خپلو زړونو کي تنګوالی ونه مومي او په بشپړه توګه تسلیم نه شي.

اې پیغمبره! ترڅو چي تا په خپلو شخړو کي حکم ونه نیسي او بیا ستا په پرېکړي راضي نه شي او په خپلو زړونو کي هیڅ حرج احساس نه کړي او عملاً انقیاد ونکړي، مؤمنان نشي بلل کېدی او د ایمان ادعا ئې نشي قبلیدی. له دې آیت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چې د ایمان د قبلیدو لاندي شرایط دي:

- شخړې او منازعات شریعت ته محول کول.
- د اسلام په هري پرېکړي رضایت.
- او هر حکم ته ئې عملاً غاړه ایښودل.

یعني د حکمیت لپاره پیغمبر او د هغه سنت ته رجوع، په فیصلې ئې قناعت او رضایت او عملاً د هغه په وړاندي انقیاد او اطاعت، دا درې شرطونه به پوره کېږي بیا به الله جل شأنه د چا ایمان قبلوي، له دې پرته ئې د ایمان دعوی اعتبار نه لري.

هدف او تګلاره د پیغمبر په متابعت کي تاکل:

په پیغمبرانو باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي موږ به د خپل فردي او اجتماعي ژوند په ټولو اړخونو کي، اهداف او اهدافو ته د رسېدلو تګلاره، د پیغمبر په دعوت او سنت کي لټوو، له خپلي خوا او په خپله خوښه به نه اهداف ټاکو او نه اهدافو ته د رسېدلو تګلاري او پالیسي، بلکي د دواړو په اړه به د پیغمبر علیه السلام سنت او لارښوونو ته رجوع کوو.

ځیني کسان داسي دي چي که اهداف له دین نه اخلي، نو هدف ته د رسېدو طریقه او تګلاره په خپله خوښه ټاکي، ګمان کوي چي په دې برخه کي انسان ته کاملاً آزادي ورکړی شوې او په څه قید او شرط ملزم او مکلف نه دئ، کولی شي په خپلو خاصو ظروفو او شرائطو کي څنګه چي ئې زړه غواړي عمل وکړي او د خپل تشخیص او درک په رڼا کي چي څه کول غواړي هغه وکړي او چي کومه تګلاره غوره ګڼي اختیار ئې کړي، هر څه کول ځان ته جائز ګڼي، حال دا چي مسلمان مکلف دئ د شرعي او نېکو اهدافو د لاسته راوړلو لپاره نېکي او شرعي وسیلې اختیار کړي، نه ناجائزې وسیلې او هر هغه څه چي د ده زړه ئې غواړي، قرآن فرمایي:

ÈÏÈ9$’ ?ã ¼çµçÎ ãä ÈtøÉÈÏŠr 3“ ‰çµÎ ¼ãqßr ‘ Ÿ@™ö ‘ ü“ ‰$qè

ÇÈ bqãÎô ³ßJø9 $ oÌ. öqr ¾Ïjä الصف:۹

الله هغه ذات دئ چي خپل پیغمبر ئې له هدایت او حق دین سره ولېږو، چي پر ټولو ادیانو ئې غالب کړي، که څه هم مشرکان کرکه ولري.

یعني د پیغمبر په لاس لېږل شوی لارښود حقیقي دین نه له نورو

اديانو سره د روغي جوړي لپاره راغلی او نه د دې لپاره چې دنیا له نورو اديانو سره ووېشي، چې په يوه برخه ئې دا دين حاكم وي او په نورو برخو کي نور اديان، د دې لپاره هم نه دئ راغلی چې د انسان ژوند له نورو اديانو سره ووېشي چې د ژوند په ځينو اړخونو دا دين حاكم وي او په نورو ابعادو کي ئې نور اديان، بلکي دا دين راغلی چې پر ټولو نورو اديانو غالب شي، که څه هم مشرک عناصر له دې نه کرکه ولري، مشرک عناصر يا هغه دي چې اديان سره خلطوي، څه برخه له يوه دين نه اخلي او څه له بل نه، اهداف په دين کي لټوي خو تګلاره په خپله خوښه او د خپل ذهن او تصور مطابق ټاکي، او يا هغه چې په الوهيت او ربوبيت کي له الله جل شانه سره بل څوک شريکوي، که څه هم دا مشرکين له دې نه کرکه لري چې د الله دين دې پر ټولو اديانو غالب شي، پر ټولي نړۍ او د ژوند پر ټولو برخو دې يوازې دا دين حاکم وي، خو د الله جل شأنه فيصله دا ده چې دا دين به په ټوله زمکه او په ټولو اديانو غالبوي. دې مطلب ته په بل ځای کي هم اشاره شوې:

’?ã ¼pçûâã Ës ‰ŠÈĬr 3‘ ‰g¾ ¼ãqŠ‘ Ÿ™ö ü” ï%$ qè

ÇÑÈ #‰‹ŷ© « $Ÿ4". r ¾ĭjaÈŭ9$ الفتح:۲۸

الله هغه ذات دئ چې خپل پيغمبر ئې له هدايت او حق دين سره لېږلی چې پر ټولو اديانو ئې غالب کړي. او الله د شاهد په توګه کافي دئ.

يعني الله تعالی په دې خبري شهادت ورکوي چې د خپل پيغمبر په

لاس لېږلی دین ئې د غلبې او حاکمیت لپاره لېږلی، نه له نورو ادیانو سره د روغې جوړې لپاره.

د پیغمبرانو علیهم السلام د حقانیت د اثبات لپاره دا خبره کافي ده چې له آدم علیه السلام نه تر محمد علیه السلام پورې په زرګونو پیغمبران، کله یو له بل سره نږدې او کله ډېر سره لرې، هم د زمانې له پلوه او هم د ټاټوبي او مبعث له پلوه، یو د نړۍ په یوه ګوټ کې او بل ئې په بل ګوټ کې، یو په یوې پېړۍ کې او بل ئې په بلې کې مبعوث شوی، ژبې ئې هم سره بېلې؛ خو د ټولو پیغام سره ورته، ټولو د ظالمانو مقابله کړې، مظلومان ئې خوا ته راغونډ شوي، د ټولني صالح وګړو د دوی ملګرتیا کړې او مفسدینو د دوی مخالفت ته ملا تړلې، ټولو خپلو خپلو مخاطبینو ته څو اساسي خبرې کړې:

- د الله تعالی عبادت وکړئ چې له ده پرته بل معبود نشته.
- قیامت راتلونکی دئ، حساب و کتاب په مخکې لرئ، د خپلو کړو وړو سزا به حتماً ګورئ.
- د پیغمبر اطاعت وکړئ چې الله تعالی ته او دنیوي او اخروي سعادت ته د رسېدو لار همدا ده.
- هر بد کار ګناه ده، هر هغه څه درباندې حرام دي چې تا ته یا بل ته تاوان رسوي.
- له ګناه او حرام نه ځان وساتئ، پر خپل جائز حق قناعت وکړئ او د بل پر حق له تېري ډډه وکړئ.

د دوی د پيغام، تګلاري او شعارونو ورته والی ښيي چي د ټولو د الهام منبع او مرجع يوه ده، له دوی سره د ټولني د صالح وګړو ملګرتيا او د ظالمانو، مجرمينو، جنايتکارانو او مفسدينو دښمني او مخالفت ښيي چي د الله تعالی له لوري او د انسان د ژغورني لپاره لېږل شوي. د پيغمبرانو عليهم السلام په اړه له دې پرته بل څه ويل او بله عقيده درلودل؛ د انصاف، عدل او عقل خلاف او ظالمانه قضاوت او حکم دئ.

سُبْحَانَکَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِکَ، أشهد أن لاَ إِلٰهَ إِلاّ أَنْتَ

أَسْتَغْفِرُکَ وَأَتُوبُ إِلَيْکَ

Download from:aghalibrary.com